

Görsel Araştırma Yöntemleri

Teori, Uygulama ve Örnek

Editör: Prof. Dr. Suzan Duygu BEDİR ERİŞTİ

11. Baskı

Editör: Prof. Dr. Suzan Duygu BEDİR ERIŞTİ

GÖRSEL ARAŞTIRMA YÖNTEMLERİ
Teori, Uygulama ve Örnek

ISBN 978-605-318-452-2

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© 2025, PEGEM AKADEMİ

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayinevi**dir. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye'de kurulan **Turcademy.com** tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 2000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

I. Baskı: Mayıs 2016, Ankara

II. Baskı: Şubat 2025, Ankara

Yayın-Proje: Selcan Durmuş
Dizgi-Grafik Tasarım: Tuğba Kaplan
Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Sonçağ Yayıncılık Matbaacılık Reklam San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı 48/48 İskitler/Ankara

Yayıncı Sertifika No: 51818

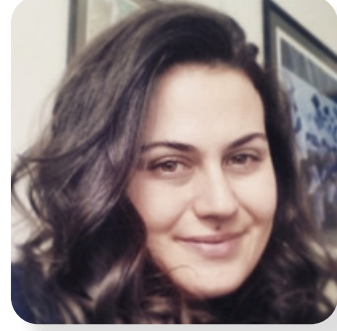
Matbaa Sertifika No: 47865

İletişim

Pegem Akademi: Shira Ticaret Merkezi
Macun Mahallesi 204 Cad. No: 141/33, Yenimahalle/Ankara
Yayınevi: 0312 430 67 50
Dağıtım: 0312 434 54 24
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: yayinevi@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

Prof. Dr. Suzan Duygu BEDİR ERİŞTİ

Lisans, yüksek lisans ve doktora eğitimini sanat eğitimi, sanat, sanat tarihi, grafik tasarım ve eğitim-öğretim üzerine yapan Suzan Duygu Erişti Sanat Eğitimi ve Sanat Tarihi lisans mezunudur. Sanat eğitimi alanında 2000 yılında yüksek lisans eğitimini tamamladıktan sonra 2005 yılında Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı'nda doktora eğitimini tamamladı. 2011 yılında Eğitim Bilimleri Temel Alanı, Güzel Sanatlar Eğitimi Bilim alanında doçent ünvanını aldı. Erişti, 2019 yılında ise profesör ünvanını aldı. Çalışmalarını sanat temelli araştırma yöntemleri, görsel araştırma yöntemleri, a/r/tografi, görsel pedagoji, dijital görsel kültür, yeni medya, çok kültürlü sanat eğitimi, grafik tasarım, etkileşimli içerik tasarımı, dijital oyunlaştırma ve öyküleme uygulamalarına dayalı olarak gerçekleştirmektedir. Uluslararası bir bakış açısını hem çalışmalarına hem araştırmalarına yansıtmayı amaçlayan Suzan Duygu Bedir Erişti'nin ulusal ve uluslararası düzeyde araştırmaları ve projeleri yer almaktadır. Erişti'ye TÜRKİYE-GÖRSED (Görsel Sanatlar Eğitimi Derneği) tarafından akademik çalışmaları ve alana yaptığı katkılara dayalı olarak 2016 yılında akademisyen kategorisinde Yılın Görsel Sanatlar Eğitimcisi Ödülü verilmiştir. 2023 yılında Post Doktora bursu ile Northern Illinois Üniversitesi'nde ziyaretçi profesör olarak bulunmuştur. Erişti'nin ulusal ve uluslararası düzeyde çok sayıda jüri sergide eserleri sergileme almıştır. Ayrıca uluslararası düzeyde kişisel sergisi ve karma sergi katılımları ile birlikte çeşitli kuruluşlara yönelik gerçekleştirdiği tasarım çalışmaları bulunmaktadır. Türkiye'de Sanat Temelli Araştırma Yöntemleri, Sanat Eğitimi odağında alanyazına kazandırılan Görsel Araştırma Yöntemleri, A/r/tografi: Uygulama Tabanlı Araştırma Yöntemi, Görsel Pedagoji isimli kitap editörlükleri ve Görsel iletişim odağında Yeni Medya ve Görsel İletişim Tasarımı isimli bir kitabı bulunmaktadır. Halen Anadolu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü'nde öğretim üyesi olarak görev yapmakta olan Suzan Duygu Bedir Erişti evli ve iki çocuk annesidir.

ORCID No: 0000-0002-2511-6830

ONBİRİNCİ BASKI ÖN SÖZ

Bu kitap görsel araştırma yöntemlerini incelemeyi, sorgulamayı ve araştırma sürecinde hangi aşamalarda ne şekilde kullanılabileceğini geniş bir perspektifle sunmayı amaçlar. Bu gereksinim özellikle uygulamalı araştırmalar gerçekleştiren güzel sanatlar, sanat ve tasarım, eğitim ve iletişim alanları araştırmacılarının kimi zaman yöntem ile araştırmayı ilişkilendirmekte karşılaştıkları problemlere farklı bakış açıları ile çıkış noktası olma amacını da taşır. Çünkü bir akademisyen ve bir araştırmacı olarak akademik yaşamımız ilerledikçe edindiğimiz tecrübe ve farklı bakış açıları bizi geçmişte yaptığımız araştırmaları yeniden sorgulamaya yönlendirir.

Bir sanat eğitimcisi olarak hem öğrencilerim hem de kendi adıma gerçekleştirdiğimiz araştırmalardaki uygulamaların değerinin araştırma olarak anlam kazanması için sağlam bir yöntem zeminine oturmasına ilişkin problemler beni böyle bir kitabın gerekliliğine ikna etti. Umuyorum ‘Görsel Araştırma Yöntemleri’ kitabı ile araştırma süreçleri ile ilişkili bakış açısı ile görselleri yorumlamak, imgesel sorgulama için görselleri ne şekilde yorumlamak gerektiğini anlamak ve araştırmanızda araştırmacı kimliğinizi en iyi ifade edeceğiniz yöntemi yani size ait olan yolu bulmak için kaynaklık eder. Bu kitabın oluşturulmasına ilişkin ilk düşünceler bende bundan on yıl önce belirdi. Bir çalıştay kapsamında Hatay’da sevgili Olcay Kırısoğlu hocam vesilesi ile bulunurken, birlikte çalıştığımız bir İngiliz profesörden o sırada uygulamasını deneysel olarak gerçekleştirmekte olduğum doktora tezimdeki etkileşimli eğitim ortamına ilişkin görüşler almak istemiştim. Bu görüşmelerde Prof. Mason yaptığım uygulamanın hedef kitesini göz önünde bulundurarak kimi görsel araştırma yöntemlerini de işe koşmamın yerinde olabileceğini fısıldadı. Sonra gerçekleştirdiğimiz çalışmalarda yaptığı araştırma örneklerini bizlerle paylaştı. Çok etkilenmiştim. Mesela bir öğrencinin eline fotoğraf makinası vererek fotoğraf çekmesini istiyor ve çektiği fotoğraftaki içerikleri veri olarak kullanıyordu ya da geleneksel kültürel öğelerin bir araştırmanın yapılandırılmasında nasıl da işe koşulabileceğini anlatıyordu. Bu anlattıkları hep duyduğum ama yöntem olarak kullanmaya çekindiğim konulardı. Çünkü alıştığımız bir paradigma ve kabul görür bir araştırma yapma disiplinemiz vardı.

Doktora tez sürecimde nicel bir paradigma çerçevesinde deneysel bir yaklaşım ile tezimi tamamladım. Yıllar içerisinde eylem araştırmaları ile ve nitel araştırma yöntemlerine ilişkin aldığım dersler, katıldığım çalıştaylar ve gerçekleştirdiğim araştırmalar ile daha yakından ilgilenme olanağını yakaladım. Araştırmalarım nitel yöntemlere dayalı yaklaşımlar ile daha farklı boyutlara taşınmaya ve aslında araştırmacı olarak kendimi ifade etmek istediğim yöne doğru kaymaya başladı. Araştırmalarımı yapılandırırken görselleri kullanıyordum, video konferans etkileşimleri kullanıyordum, dijital ortamları ve oyun tasarımlarını kullanıyordum, katılımcılar ile dijital tasarımlar yapıyorduk. Birçok veri kaynağına nitel bakış açısı

çerçevesinde ulaşır olmuştum. Ama nitel paradigma çerçevesinde yorumladığım bu dokümanlar kimi noktalarda farklı yöntem gereksinimlerini karşıma çıkarıyordu. Sanat temelli araştırma ya da görsel araştırma yöntemleri zihnimin içinde dönüp duruyor ve benim araştırmalarımı yeniden ve yeniden sorgulamama neden oluyordu. Sonra yöntem olarak daha derinlemesine incelemeye başladım, farklı yöntemleri keşfettikçe daha keyifli bir şekilde araştırmalarımı yapılandırabildiğimi gördüm. Çevremde benim bakış açım benzer görüşleri olan akademisyen arkadaşlarımın da giderek çoğaldığını fark ettim. Sorular, düşünceler, hayaller ve amaçlar, ardı arkası gelmeyen bir biçimde beni rahatsız etmeye başladı. Bu rahatsızlık aslında iyi bir şeydi çünkü bize öğrencilik hayatımız boyunca sunulanların dışında alternatif bir takım ifade yolları olduğunu bilmek bunları paylaşmam gerektiğine beni ikna etti. Bu çerçevede görsel araştırma yöntemi, uygulamalı araştırmalar ve sanat temelli araştırma alanlarında alanyazında en iyi çalışmalara imza atmış yabancı akademisyenlere ulaşmaya karar verdim. Onlara ulaştım ve görsel araştırma yaklaşım ve yöntemlerini araştırmacı ve lisansüstü öğrencilere anlatan, farkındalık oluşturacak kaynak bir kitap projesi geliştirmek istediğimi anlattım. Onlar da böyle bir projenin bir parçası olmaktan mutluluk duyacaklarını ifade ettiler.

Düşüncemi üniversiteme proje önerisi olarak sundum. “Geliştirilecek Bir Sanat Temelli Araştırma Eğitimi Programının Lisansüstü Öğrencilerin Araştırma Yeterlikleri ve Kullanım Düzeylerine Etkisi (ST/A/EP) isimli 1403E072 proje numaralı Anadolu Üniversitesi Genel Amaçlı Bilimsel Araştırma Projesi kapsamında alan uzmanı paneli oluşturmak amacıyla destek aldım ve ulaştığım akademisyenleri Türkiye’ye davet ettim. 2014 Mayıs ayı içerisinde 15 gün süre ile bir araya geldiğimiz Türk ve yabancı akademisyenler ile görsel araştırma yöntemleri içerik geliştirme çalışmaları içeren çalıştaylar gerçekleştirdik. Hedef kitle olarak belirlediğimiz lisansüstü öğrenciler ile görüşmelerimiz çerçevesinde araştırma yapma sürecinde karşılaştıkları sorunlar ve gereksinimlerini belirlemeye çalıştık. Bu çerçevede içerik geliştirme çalışmasını tamamladık. Panelde yer alan yabancı ve Türk akademisyenler, içerik geliştirme çalışmasında belirlenen bölümlerin yazılması sürecinde de yer almayı kabul ettiler. Böylece bu kitabın ilk temelleri atılmış oldu. Bir senelik bir süreç içinde bölümlerin büyük bir çoğunluğu yeniden yazıldı. Kimi bölümler ise yabancı araştırmacıların daha önce yaptıkları araştırmalar üzerinden yapılandırıldı. Devamında araştırmacılar tarafından genişletilerek Türkçeye uyarlanması için yayın evlerinden izin alındı. Sonraki süreçte İngilizce olarak yeni yazılan ve genişletilen bölümlerin Türkçeye uyarlanması için yoğun bir biçimde çalıştım. Çeviri değil uyarlama kelimesinin altını özellikle çizmek istiyorum. Çünkü kimi temaların birebir değil kendi kültürümüzle ilişkilendirilerek yorumlanması gerekiyordu. Türk akademisyenlerin de bölümleri bittikten sonra kitap bölümleri bir araya getirilerek süreç tamamlandı ve şimdi siz okuyucular ile buluştu.

Kitabımız 2025 yılı Şubat ayı içinde 11. baskısını yaptı. Bu yoğun ilgi ve verilen önem için tüm okuyucularımıza minnettarım. Bu noktada Türkiye'nin dört bir yanından hem kitap hem de Görsel Araştırma Yöntemleri konularında ulaşan, danışan, tebrik ve takdirlerini ileten tüm meslektaşlarıma da ayrıca teşekkür ediyorum. Sanat, tasarım ve sanat eğitimi alanları ile birlikte paralel disiplinler için yaratıcı bir paradigma çerçevesinde yeni yollara vesile olabildiysek ne mutlu bize.

Hikâyem uzunca bir süreci kapsıyor ve bu süreçte teşekkürlerimi sunmam gerekenlerin listesi oldukça uzun. Öncelikle bu düşüncemi sonuna kadar destekleyen ve sürece hem fikirleri hem de yazdıkları bölümler ile büyük katkı sağlayan yazarlarım olan sevgili hocalarım ve meslektaşlarıma teşekkür etmek istiyorum. Prof. Dr. Rita Irwin, Prof. Dr. Paul Duncum, Prof. Dr. Rachel Mason, Prof. Dr. Deborah Smith-Shank, Dr. Teresa Eça, Doç. Dr. Daniel T. Barney, Dr. Shaya Golparian ve Profesyonel Fotoğraf Sanatçısı Iona Cruickshank'a; dünyanın öteki ucundan özverili katkıları dolayısı ile teşekkür ediyorum.

Yazımda beni bu düşüncemle ilişkili olarak destekleyen akademisyen arkadaşlarımdan bahsetmiştim. Arkadaşlarımdan varlığı bana her zaman güç verdi ve onların desteği ile böyle bir projeye karar verdim. O nedenle sevgili arkadaşlarım Prof. Necla Coşkun ve Prof. A. Dilek Kıratlı'ya ve tüm yazar ekibine destekleri için teşekkür ediyorum.

Geleneksel sanatlar çerçevesindeki araştırma süreçleri ile ilgili bölümü birlikte yazan sevgili hocam Prof. Dr. Melek Gökay'a ve Prof. Dr. Haşım Karpuz'a değerli katkıları için teşekkür ediyorum. Kültürel zenginliklerimiz göz önünde bulundurulduğunda geleneksel sanatlar ve geleneksel kültürel öğelerden temellenen araştırma yaklaşımları son derece önem taşır.

Bir proje çıktısı olan kitabın geliştirilme sürecinin bir parçası olan ve 'Görsel Araştırma Yöntemleri' doktora dersinin ilk öğrencileri ve sevgili meslektaşlarım Doç. Dr. Ebru Güler, Dr. Öğr. Üyesi Mine Küçük, Dr. Öğr. Üyesi Gülden Mavioğlu hepinize gerek katılımlarınız gerekse görüş ve önerileriniz ile sürece sağladığınız katkı için ayrı ayrı teşekkür ediyorum.

Sevgili çocuklarım Alp ve Yağmur bana çok katkı sağladılar. Çünkü onların sabırla çok yoğun çalışan annelerine katlanmaları bu süreçteki en özel şeydi. Bu nedenle onlara çok özel teşekkürlerimi sunuyorum.

Son olarak başta annem ve Mahire ve babam Kaya Bedir olmak üzere sevgili eşim ve tüm aile bireylerime bana aile olmanın gücünü hissettirerek bu gücü meslek yaşamıma tüm güzelliklerle aktarmama vesile olduğunuz için teşekkür ediyorum.

Şubat, 2025

ÖN SÖZ

Bu kitap görsel araştırma yöntemlerini incelemeyi, sorgulamayı ve araştırma sürecinde hangi aşamalarda ne şekilde kullanılabileceğini geniş bir perspektifle sunmayı amaçlar. Bu gereksinim özellikle uygulamalı araştırmalar gerçekleştiren güzel sanatlar, sanat ve tasarım, eğitim ve iletişim alanları araştırmacılarının kimi zaman yöntem ile araştırmayı ilişkilendirmekte karşılaştıkları problemlere farklı bakış açıları ile çıkış noktası olma amacını da taşır. Çünkü bir akademisyen ve bir araştırmacı olarak akademik yaşamımız ilerledikçe edindiğimiz tecrübe ve farklı bakış açıları bizi geçmişte yaptığımız araştırmaları yeniden sorgulamaya yönlendirir.

Bir sanat eğitimcisi olarak hem öğrencilerim hem de kendi adıma gerçekleştirdiğimiz araştırmalardaki uygulamaların değerinin araştırma olarak anlam kazanması için sağlam bir yöntem zeminine oturmasına ilişkin problemler beni böyle bir kitabın gerekliliğine ikna etti. Umuyorum ‘Görsel Araştırma Yöntemleri’ kitabı ile araştırma süreçleri ile ilişkili bakış açısı ile görselleri yorumlamak, imgesel sorgulama için görselleri ne şekilde yorumlamak gerektiğini anlamak ve araştırmanızda araştırmacı kimliğinizi en iyi ifade edeceğiniz yöntemi yani size ait olan yolu bulmak için kaynaklık eder. Bu kitabın oluşturulmasına ilişkin ilk düşünceler bende bundan on yıl önce belirdi. Bir çalıştay kapsamında Hatay’da sevgili Olcay Kırısoğlu hocam vesilesi ile bulunurken, birlikte çalıştığımız bir İngiliz profesörden o sırada uygulamasını deneysel olarak gerçekleştirmekte olduğum doktora tezimdeki etkileşimli cd’ye ilişkin görüşler almak istemiştım. Bu görüşmelerde Prof. Mason yaptığım uygulamanın hedef kitlesini göz önünde bulundurarak kimi görsel araştırma yöntemlerini de işe koşmamın yerinde olabileceğini fısıldadı. Sonra gerçekleştirdiğimiz çalışmalarda yaptığı araştırma örneklerini bizzat paylaştı. Çok etkilenmişim. Mesela bir öğrencinin eline fotoğraf makinası vererek fotoğraf çekmesini istiyor ve çektiği fotoğraftaki içerikleri veri olarak kullanıyordu ya da geleneksel kültürel öğelerin bir araştırmanın yapılandırılmasında nasıl da işe koşulabileceğini anlatıyordu. Bu anlattıkları hep duyduğum ama yöntem olarak kullanmaya çekindiğim konulardı. Çünkü alıştığımız bir paradigma ve kabul görür bir araştırma yapma disiplininiz vardı.

Doktora tez sürecimde nicel bir paradigma çerçevesinde deneysel bir yaklaşım ile tezimi tamamladım. Yıllar içerisinde eylem araştırmaları ile ve nitel araştırma yöntemlerine ilişkin aldığım dersler, katıldığım çalıştaylar ve gerçekleştirdiğim araştırmalar ile daha yakından ilgilenme olanağını yakaladım. Araştırmalarım nitel yöntemlere dayalı yaklaşımlar ile daha farklı boyutlara taşınmaya ve aslında araştırmacı olarak kendimi ifade etmek istediğim yöne doğru kaymaya başladı.

Araştırmalarımı yapılandırırken görselleri kullanıyordum, video konferans etkileşimleri kullanıyordum, dijital ortamları ve oyun tasarımlarını kullanıyordum, katılımcılar ile dijital tasarımlar yapıyorduk. Birçok veri kaynağına nitel bakış açısı çerçevesinde ulaşır olmuştum. Ama nitel paradigma çerçevesinde yorumladığım bu dokümanlar kimi noktalarda farklı yöntem gereksinimlerini karşıma çıkarıyordu. Sanat temelli araştırma ya da görsel araştırma yöntemleri zihnimin içinde dönüp duruyor ve benim araştırmalarımı yeniden ve yeniden sorgulamama neden oluyordu. Sonra yöntem olarak daha derinlemesine incelemeye başladım, farklı yöntemleri keşfettikçe daha keyifli bir şekilde araştırmalarımı yapılandırabildiğimi gördüm. Çevremde benim bakış açım benzer görüşleri olan akademisyen arkadaşlarımın da giderek çoğaldığını fark ettim. Sorular, düşünceler, hayaller ve amaçlar, ardı arkası gelmeyen bir biçimde beni rahatsız etmeye başladı. Bu rahatsızlık aslında iyi bir şeydi çünkü bize öğrencilik hayatımız boyunca sunulanların dışında alternatif bir takım ifade yolları olduğunu bilmek bunları paylaşmam gerektiğine beni ikna etti. Bu çerçevede görsel araştırma yöntemi, uygulamalı araştırmalar ve sanat temelli araştırma alanlarında alanyazında en iyi çalışmalara imza atmış yabancı akademisyenlere ulaşmaya karar verdim. Onlara ulaştım ve görsel araştırma yaklaşım ve yöntemlerini araştırmacı ve lisansüstü öğrencilere anlatan, farkındalık oluşturacak kaynak bir kitap projesi geliştirmek istediğimi anlattım. Onlar da böyle bir projenin bir parçası olmaktan mutluluk duyacaklarını ifade ettiler.

Düşüncemi üniversiteme proje önerisi olarak sundum. Proje kapsamında alan uzmanı paneli oluşturmak amacıyla destek aldım ve ulaştığım akademisyenleri Türkiye'ye davet ettim. 2014 Mayıs ayı içerisinde 15 gün süre ile bir araya geldiğimiz Türk ve yabancı akademisyenler ile görsel araştırma yöntemleri içerik geliştirme çalışmaları içeren çalıştaylar gerçekleştirdik. Hedef kitle olarak belirlediğimiz lisansüstü öğrenciler ile görüşmelerimiz çerçevesinde araştırma yapma sürecinde karşılaştıkları sorunlar ve gereksinimlerini belirlemeye çalıştık. Bu çerçevede içerik geliştirme çalışmasını tamamladık. Panelde yer alan yabancı ve Türk akademisyenler, içerik geliştirme çalışmasında belirlenen bölümlerin yazılması sürecinde de yer almayı kabul ettiler. Böylece bu kitabın ilk temelleri atılmış oldu. Bir senelik bir süreç içinde bölümlerin büyük bir çoğunluğu yeniden yazıldı. Kimi bölümler ise yabancı araştırmacıların daha önce yaptıkları araştırmalar üzerinden yapılandırıldı. Ve yine araştırmacılar tarafından genişletilerek Türkçeye uyarlanması için yayın evlerinden izin alındı. Sonraki süreçte İngilizce olarak yeni yazılan ve genişletilen bölümlerin Türkçeye uyarlanması için yoğun bir biçimde çalıştım. Çeviri değil uyarlama kelimesinin altını özellikle çizmek istiyorum. Çünkü kimi temaların birebir değil kendi kültürümüzle ilişkilendirilerek yorumlanması gere-

kiyordu. Türk akademisyenlerin de bölümleri bittikten sonra kitap bölümleri bir araya getirilerek süreç tamamlandı ve şimdi siz okuyucular ile buluşuyor.

Hikâyem uzunca bir süreci kapsıyor ve bu süreçte teşekkürlerimi sunmam gerekenlerin listesi oldukça uzun. Öncelikle bu düşüncemi sonuna kadar destekleyen ve sürece hem fikirleri hem de yazdıkları bölümler ile büyük katkı sağlayan yazarlarım olan sevgili hocalarım ve meslektaşlarıma teşekkür etmek istiyorum. Prof. Dr. Rita Irwin, Prof. Dr. Paul Duncum, Prof. Dr. Rachel Mason, Prof. Dr. Deborah Smith-Shank, Dr. Teresa Eça, Doç. Dr. Daniel T. Barney, Dr. Shaya Golparian ve Profesyonel Fotoğraf Sanatçısı Iona Cruickshank'a; dünyanın öteki ucundan özverili katkıları dolayısı ile teşekkür ediyorum.

Yazımda beni bu düşüncemle ilişkili olarak destekleyen akademisyen arkadaşlarımdan bahsetmiştim. Arkadaşlarımdan varlığı bana her zaman güç verdi ve onların desteği ile böyle bir projeye karar verdim. O nedenle sevgili arkadaşlarım Prof. Necla Coşkun ve Prof. A. Dilek Kıratlı'ya ve tüm yazar ekibine destekleri için teşekkür ediyorum.

Geleneksel sanatlar çerçevesindeki araştırma süreçleri ile ilgili bölümü birlikte yazan sevgili hocam Prof. Dr. Melek Gökay'a ve Prof. Dr. Haşım Karpuz'a değerli katkıları için teşekkür ediyorum. Kültürel zenginliklerimiz göz önünde bulundurulduğunda geleneksel sanatlar ve geleneksel kültürel öğelerden temellenen araştırma yaklaşımları son derece önem taşır.

Bir proje çıktısı olan kitabın geliştirilme sürecinin bir parçası olan ve 'Görsel Araştırma Yöntemleri' doktora dersinin ilk öğrencileri ve sevgili meslektaşlarım Doç. Dr. Ebru Güler, Dr. Öğr. Üyesi Mine Küçük, Dr. Öğr. Üyesi Gülден Mavioglu hepinize gerek katılımlarınız gerekse görüş ve önerileriniz ile sürece sağladığınız katkı için ayrı ayrı teşekkür ediyorum.

Sevgili çocuklarım Alp ve Yağmur bana çok katkı sağladılar. Çünkü onların sabırla çok yoğun çalışan annelerine katlanmaları bu süreçteki en özel şeydi. Bu nedenle onlara çok özel teşekkürlerimi sunuyorum.

Başta annem Mahire Bedir ve babam Kaya bedir olmak üzere sevgili aile bireylerime bana aile olmanın gücünü hissettirerek bu gücü meslek yaşamıma tüm güzelliklerle aktarmama vesile olduğunuz için teşekkür ediyorum.

Editör: Prof. Dr. Suzan Duygu BEDİR ERİŞTİ

ORCID No: 0000-0002-2511-6830

Mayıs, 2016

ÖN SÖZ

Sadece Türk sanat eğitimcileri için değil, tüm alan uzmanı sanat eğitimcileri için önemli olan bu kitap için kısa bir ön söz yazmaktan büyük bir mutluluk duyuyorum.

Sanat ve tasarım eğitiminde yapılan uygulama odaklı araştırmalar nispeten yeni bir olgudur. Bu konuyla ilgili yayınların çoğu İngilizce dilindedir. Dolayısıyla alanyazına Türkçe bir kaynak olarak görsel araştırma yöntemleri odaklı bir kitabın kazandırılması son derece önemlidir.

Araştırma yöntemleri konusunda tüm dünyada olduğu gibi sanat temelli ya da görsel araştırma yöntemleri odaklı araştırmalar çok yaygın değildir. Betimleyicilik odaklı bir araştırma yaklaşımı ise araştırma süreçlerinde kimi zaman yeterli olamamaktadır. Bu çerçevede sanat eğitimi araştırmaları, görsel odaklı araştırmalar ve süreçler geleneksel yöntemlere dayalı sınırlılıklar taşımaktadır. Bu nedenle kitabın ortaya çıkmasına katkı sağlayan ekibin temel amacı, görselliğe odaklanmaktır. Çünkü görsel odaklı araştırma süreci yapılandırmaya ilişkin gereksinimler araştırma süreçlerinde dikkati çeken önemli bir eksikliktir.

Günümüz etkileşimli dünyası içerisinde görselliğin ve görsel iletişimin insanların hayatlarının her alanına egemen olduğu söylenebilir. Görsellik akademik çalışmalarımıza, gündelik hayatımıza, konuşmalara ve hatta rüyalarımıza dahi nüfuz eder. Bunlar, kişisel kimliklerimiz, anlatılarımız, yaşam biçimimiz, kültürlerimiz ve toplumsal niteliklerimiz, tarih, mekan ve yaşanan toplumsal yapı ile ilgili tanımlamalarımız olarak ifade edilebilir. Ayrıca akademisyenlerin düşünsel süreçleri açıklamayı ve görüntü işlemeyi ayrı şeyler olarak anlamadığı düşünüldüğünde, görsellerin anlamlandırılması çerçevesinde yeterlilik edinmek kaçınılmaz gerekliliktir.

Kitap içeriği, (i) görselleri yorumlama ve analiz etme, (ii) görselleri toplama ve belgeleme, (iii) görseli oluşturma ve (iv) görsel sunum ile ilgili bölümlerden oluşmaktadır. Kitabın görsel araştırma yöntemleri hakkında ortaya koyduğu bilgiler pragmatik bir yaklaşım ile konuları ele almakta ve konuları örneklerle birleştirerek deneyimleri yansıtmaya dayalı sıra dışı bir yolla sunmaktadır. Görseli yaratmak, kitabın ve görsel araştırma süreçlerinin temel gücünü oluşturmaktadır. Kitap günümüzde hızla gelişen uygulama tabanlı ve sanat temelli araştırmalar düşünüldüğünde araştırmacılar için öncü olabilecek kuramsal bir altyapıyı sunmaktadır. Sanat eğitimi, sanat eleştirisi, sanat tarihi ve görsel odaklı farklı disiplinlerin ilişkili olduğu görselleri toplama, belgeleme, analiz etme, yorumlama ve sunma çalışmaları yürütme süreçlerinde göz kamaştırıcı bir kaynak olma niteliği taşımaktadır.

Bu bağlamda kitap, araştırmacıların araştırma problemini analiz etmek ve sorgulamak, araştırma sürecini yorumlamak ve araştırma sonuçlarını değerlendirmek için yaratıcı yaklaşımlar önermektedir.

Sanat eğitimcileri için araştırma eğitiminin niteliği tartışmalıdır. Sanat temelli araştırmalar günümüzde oldukça yaygınlaşmıştır. Ancak hala "sosyal bilim" ve "sanatsal" yöntem tartışmaları devam etmektedir. Benim görüşüme göre, sosyal bilim araştırma yöntemlerinde temel bir dayanak noktası olması son derece önemlidir. Bununla birlikte sanat eğitimi alan araştırmacılar materyalist kültürü yansıtmaya, uygulama pratiklerini inceleme, kültürel metinleri yorumlama ve toplumsal ilişkilerin ve bireysel tecrübenin anlaşılmasını ortaya koyma gibi süreçleri sanatsal yaklaşıma dayalı farklı disiplinler ile işbirliği yaparak daha derinlemesine açıklamakta ve bu süreçten beslenmektedirler.

Bu kitap, hem "sosyal bilim"ler hem de "sanatsal" yöntemler etkileşime girmekte ve böylelikle araştırma süreçleri için yeni bir zemin hazırlamaktadır. Çünkü kitap araştırmaya ilişkin sorgulama süreçlerini derinlemesine incelemekte, rehberlik etmekte ve uygulamalı tavsiyeler ortaya koymaktadır. Hem sanat hem de eğitim araştırmacılarının okumaktan keyif alacakları bu kitabın yakın zamanda İngilizce olarak da yayınlanmasını diliyorum.

Rachel Mason

Sanat Eğitimi Profesörü

University of Roehampton 20/06/16

ÇEVİRİ NOTU

Görsel Araştırma Yöntemleri kitabı, uluslararası yazarları olması nedeniyle uzun bir çeviri ve Türkçeye uyarlama çalışması içermiştir. Ünitelerinin Türkçeye çeviri ve uyarlama çalışmaları, Prof. Dr. Suzan Duygu Bedir Erişti tarafından gerçekleştirilmiştir. Belirli kavramların tam karşılıkları olmadığı için kimi kelimeler uluslararası alanyazında geçtiği şekliyle kullanılmıştır. Çevirisi ve uyarlaması gerçekleştirilen üniteler:

- Prof. Dr. Paul Duncum tarafından yazılan “İmaj Analizine Giriş: Karma Yöntemlerin Değeri Üzerine”, “Yansıtıcı Araştırma Yöntemi Olarak Gaze” ve “Söylem Analizini Tanımlama” bölümleri,
- Prof. Dr. Deborah Smith-Shank tarafından yazılan “Görsel ve Sosyal Göstergebilim Araştırma Stratejileri” bölümü,
- Prof. Dr. Rachel Mason ve Iona Cruickshank tarafından yazılan “Araştırma Sürecinde Fotoğrafı Kullanmak” bölümü,
- Prof. Dr. Rita Irwin, Doç. Dr. Daniel T. Barney ve Dr. Shaya Golparian tarafından yazılan “A/r/tografi, Görsel Araştırmalar İçin Bir Yöntem” bölümü,
- Dr. Teresa Torres De Eça tarafından yazılan “Görsel Araştırmayı Sunmada İçerik ve Olanaklar” bölümü.

BÖLÜMLER VE YAZARLARI

GİRİŞ:

1. Görsel Araştırma Yöntemleri

Prof. Dr. Suzan Duygu BEDİR ERİŞTİ, Anadolu Üniversitesi
ORCID No: 0000-0002-2511-6830

1. BÖLÜM: GÖRSELİ YORUMLAMA

1. İmaj Analizine Giriş: Karma Yöntemlerin Değeri Üzerine

Prof. Dr. Paul DUNCUM, Illinois Üniversitesi, ABD

2. Yansıtıcı Araştırma Yöntemi Olarak Gaze

Prof. Dr. Paul DUNCUM, Illinois Üniversitesi, ABD

3. Söylem Analizini Tanımlama

Prof. Dr. Paul DUNCUM, Illinois Üniversitesi, ABD

4. Görsel ve Sosyal Göstergebilim Araştırma Stratejileri

Prof. Dr. Deborah L. SMITH-SHANK, Ohio Devlet Üniversitesi, ABD

5. Görsel Kültür Çalışmaları

Prof. Dr. Burçin TÜRKCAN, Anadolu Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-2441-5185

Prof. Dr. Necla COŞKUN, Anadolu Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-7687-0630

2. BÖLÜM: GÖRSELİ TOPLAMA VE BELGELEME

1. Eylem Araştırması

Prof. Dr. Ali ERSOY, Anadolu Üniversitesi

ORCID No: 0000-0001-5000-290X

Doç. Dr. Elif AVCI, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi

ORCID No: 0000-0003-4909-1495

2. Etnografik Yaklaşımda Bir İfade Olanağı Olarak Görsellik

Prof. Dr. İsmail Özgür SOĞANCI, Anadolu Üniversitesi

ORCID No: 0000-0003-4541-0778

3. Bir Anlatı Biçimi Olarak Görsel Araştırma Yöntemleri

Prof. Dr. Suzan Duygu BEDİR ERİŞTİ, Anadolu Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-2511-6830

4. Araştırma Sürecinde Fotoğrafı Kullanmak

Prof. Dr. Rachel MASON, Roehampton Üniversitesi, İngiltere

Iona CRUICKSHANK, Profesyonel Fotoğrafçı

3. BÖLÜM: GÖRSELİ YARATMA

1. A/r/tografi, Görsel Araştırmalar İçin Bir Yöntem

Prof. Dr. Rita L. IRWIN, British Columbia Üniversitesi, Kanada

Doç. Dr. Daniel T. BARNEY, British Columbia Üniversitesi, Kanada

Dr. Shaya GOLPARIAN, British Columbia Üniversitesi, Kanada

2. Görsel Araştırma Sürecinde Dijital Teknolojiler

Doç. Dr. Elif AVCI, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi

ORCID No: 0000-0003-4909-1495

3. Araştırma Sürecinde Tasarım ve Dijital Platform Temelli Yaklaşımlar

Prof. Dr. Suzan Duygu BEDİR ERİŞTİ, Anadolu Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-2511-6830

4. Geleneksel Sanat ve Geleneksel Sanatlara Dayalı Araştırma Yaklaşımları

Prof. Dr. Haşim KARPUZ, KTO Karatay Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-1689-7970

Prof. Dr. Melek GÖKAY, Necmettin Erbakan Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-4788-6115

4. BÖLÜM: GÖRSELİ SUNMA VE GÖRSEL ETİK

1. Görseli Raporlaştırma

Dr. Teresa TORRES DE EÇA, Porto Üniversitesi, Portekiz

2. Görsel Araştırma Yöntemleri ve Etik

Prof. Dr. Suzan Duygu BEDİR ERİŞTİ, Anadolu Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-2511-6830

İÇİNDEKİLER

Onbirinci Baskı Ön Söz.....	iv
Ön Söz.....	vii
Çeviri Notu.....	xii
Bölümler ve Yazarları.....	xiii

GİRİŞ

Görsel Araştırma Yöntemleri.....	1
Görsel Araştırma Yöntemlerinin Araştırmaya Yansımaları	3
Araştırmacılara Yansımaları	5
Katılımcılara Yansımaları	5
Araştırma Sürecine Yansımaları.....	6
Araştırma Sonucuna Yansımaları	6

1. BÖLÜM

GÖRSELİ YORUMLAMA

İmaj Analizine Giriş: Karma Yöntemlerin Değeri Üzerine.....	9
Felsefi Araştırma	10
İçerik Analizi.....	10
Kompozisyon Yöntemi	11
İkonografi.....	12
Göstergebilim	13
Psikanaliz.....	15
Alımlama Analizi	16
Karma Yöntemler	18
Yansıtıcı Araştırma Yöntemi Olarak Gaze	19
Belirleyici Olarak İmajlar	20
Belirleyici Olarak İzleyici	22
Belirleyici Olarak Bağlam	24
Gaze Kavramına İlişkin Haz	25
İzleyicilik ve Voyarizm	25
Sadizm	28
Tanımlama/Özdeşleşme.....	28
Teşhircilik.....	30
İhlal.....	31

Gaze'in Gücü.....	31
Etik/Politik Durum	34
Yansıtıcı Araştırmacı ve Sorumlulukları	35
Söylem Analizini Tanımlama.....	37
Sanat Eğitimi Bağlamı	37
Varsayımlar, Erken Keşifler ve Yönelimler	38
Söylem Analizi	39
Kendi Deneyimlerim	43
Kapsamlı Okuma	44
Kelimelerin ve İmgelerin Anlamlı Kümeleri Hakkında Sorular Sormak	45
Kaynak Çeşitliliği Çerçevesinde Araştırma Modeli Yapılandırmak.....	47
Materyalin Etkisine ve Sosyal Üretimine Özel Dikkat Göstermek	50
“Sağduyularımıza” Güvenmek.....	52
Söylem Analizine İlişkin İyi Uygulama.....	52
Söyleme Katkıda Bulunmak	53
İlgili Olmadığı Düşünülen Materyalleri İlişkilendirmek	53
Alçak Gönüllü Olmak	54
Sonuç.....	55
Görsel ve Sosyal Göstergebilim Araştırma Stratejileri	56
Göstergebilim Nedir?.....	56
Göstergebilim Araştırma Stratejisi Kullanan Bir Araştırma Örneği	60
Kavramsal Perspektif ve Yaklaşım: Araştırma Sorusu ve Göstergebilim Yöntemi	60
Araştırma Sorusuna Nasıl Karar Vereceğiz?	61
Göstergelerin Bileşenleri.....	64
Göstergebilim Araştırmasına Başlamak	64
Verinin Doğası: Veri Nasıl Fark Edilir?	65
Veri Toplama, Veriyi Yorumlama/Yönetme, Analiz	65
Gösterge Analizinde Anlam	66
Sonuçlar Nedir? Ne Anlama Gelir?	67
Araştırmada Bütünlük.....	69
Sonuçları Paylaşmak, Araştırmanın Önemi ve Sonuçları, Göstergebilime İlişkin Enstantaneler ve Örnekler	69
Tartışma, Varsayımlar, Yansıtma	70
Yeni Fikirler İçin Sorular	71
Sonuç.....	71

Görsel Kültür Çalışmaları	73
Postmodernizm ve Görsel Dünya.....	74
Görsel Kültür Kavramı	77
Kültür - Görsel Kültür - Görsel Sanatlar İlişkisi.....	79
Görsel Kültürün Eğitimsel Gücü.....	81
Görsel Kültür Çalışmaları	82
Eleştirel Kuram	85
Görsel Kültür İmgelerinin/Nesnelerinin İncelenmesi.....	88
Erwin Panofsky, İkonografi ve İkonoloji	89
Beyan-ı Menazil Minyatürlerinin İncelenmesi	96
Görsel Kültür Çalışmalarının Disiplinlerarası İncelenmesi	100
Bir Görsel Kültür Çalışması Örneği	106

2. BÖLÜM

GÖRSELİ TOPLAMA VE BELGELEME

Eylem Araştırması.....	109
Eylem Araştırması Nedir?	110
Tarihsel Gelişim.....	113
Eylem Araştırması Türleri	115
Eylem Araştırmasının Süreci.....	118
Sanat Temelli Katılımcı Eylem Araştırması	126
Katılımcı Eylem Araştırmasında Kullanılan Yöntem ve Teknikler	133
Etnografik Yaklaşımda Bir İfade Olanağı Olarak Görsellik.....	147
İçerden Görme.....	147
Katılım	149
Anlam ve Yorum	150
İfade Olanağı Olarak Görsellik.....	153
Bir Anlatı Biçimi Olarak Görsel Araştırma Yöntemleri.....	156
Otobiyografi.....	156
Öyküsel/Narrative İnceleme	157
Oto-etnografi	158
Öznel Tarih.....	159
Görsel Antropoloji	162
Görsel Durum Çalışması.....	164
Görsel Fenemonoloji	165
Görsel Gömülü Teori	166

Araştırma Sürecinde Fotoğrafi Kullanmak.....	167
Mason ve Cruichshank'ın Sanat Eğitiminde Fotoğrafi Kullanmak	
İsimli Araştırması İçin Ön Söz.....	167
Fotoğrafın Görsel Veri Olarak İşe Koşulmasına İlişkin Araştırma	
Uygulama Süreci	168
Fotoğrafın Rolü	169
Gaze'ler	171
Profesyonel Fotoğrafçı Gaze'i	171
Ev Hanımlarına İlişkin Gaze	176
Okul Çocukları.....	180
Fotoğrafın Proje Üzerindeki Etkisi	185
Gaze Çerçevesindeki Bulgular.....	185
Fotoğrafın Rolüne ilişkin Bulgular	186
Örnek Tezler	188
PINK, Görsel Antropoloji.....	188
EKSTROM Etnometodoloji	189

3. BÖLÜM

GÖRSELİ YARATMA

A/r/tografi, Görsel Araştırmalar İçin Bir Yöntem.....	191
A/r/tografi'ye Giriş.....	191
Araştırma Sorusu	192
Yaşayan Sorgulama	193
A/r/tografik Çalışmaları Sunmak	201
Birinci Tez Örneği: Sanatsal Sorgulamaya Dayalı Bir Elbise	
Çalışması Sanatçı, Araştırmacı Öğretmen Kimliklerini Anlamanın	
Yolu-Daniel T. Barney (2009)	203
İkinci Tez Örneği: Yersizlik/Yurtsuzluk: Shaya Golparian'ın	
Deneyimlerine İlişkin A/r/tografik Performansı (2012).....	210
Teorik Çerçeve.....	211
Yersizlik/Yurtsuzluk.....	214
Acı ve Yersiz/Yurtsuzluk: Etik Sonuçlar	214
Acının Sonsuz Döngüsü: Öteki-Sızı (video enstalasyonu)	217
Yansımalar.....	219
Sonuç.....	221
Görsel Araştırma Sürecinde Dijital Teknolojiler.....	222

Araştırma Sürecinde Teknoloji.....	223
Yardımcı Materyal Olarak Dijital Teknolojiler	223
Veri Toplama Aracı Olarak Dijital Teknolojiler	224
Araştırmanın Analiz Sürecinde Dijital Teknolojiler	224
Araştırmanın Sunumunda Dijital Teknolojiler	226
Görsel Araştırma Sürecinde Dijital Teknolojilerin Kullanımı: Dijital Sanat Bağlamında Dijital Teknolojilerin Güzel Sanatlar Eğitimine Entegrasyonu	228
Görsel Araştırma Sürecinde Bloglar.....	232
Görsel Araştırma Sürecinde Dijital Fotoğraf: Bellek Otoportresi	238
Görsel Araştırma Sürecinde Dijital Video: Ses Kolajları	246
Görsel Araştırma Sürecinde Dijital Sanatlar: Sergi	249
Araştırma Sürecinde Tasarım ve Dijital Platform Temelli Yaklaşımlar	257
Tasarım Tabanlı Araştırma Yöntemi.....	257
Katılımcı Tasarım Yöntemi	265
Dijital Öyküleme Araştırma Yöntemi.....	271
Dijital Öykülemenin Bileşenleri	271
Dijital Öyküleme Öğeleri.....	272
Dijital Öyküleme Ortamı.....	273
Dijital Öyküleme Süreci.....	273
Dijital Öyküleme Programı	273
Dijital Öyküleme Türleri.....	274
Dijital Öyküleme ve Araştırma	274
Uygulama Örneği.....	276
Tasarım Yöntemi	278
Bir Araştırma Yöntemi Olarak Oyun Tasarımları	283
Dijital Etnografi ve Dijital Antropoloji	288
Dijital Otobiyografi Yöntemi	295
Geleneksel Sanat ve Geleneksel Sanatlara Dayalı Araştırma Yaklaşımları	297
Giriş.....	297
Geleneksel Sanatlarda Araştırma Yöntemleri	300
Nitel Araştırma Yöntemi	300
Tarihi Yöntem	307
Halk Bilimsel Yöntem	308
Geleneksel Sanatlarda Örnek Uygulama Çalışmaları	311
Sonuç.....	316

4. BÖLÜM

GÖRSELİ SUNMA VE GÖRSEL ETİK

Görseli Raporlaştırma.....	319
Görsel Araştırmayı Sunmada İçerik ve Olanaklar	319
Toparlama.....	321
Foto-Eğitsel Araştırmalar	322
Görsel Raporlaştırma.....	323
Çizimler Yoluyla Raporlaştırma	324
Sanat Nesnesi Olarak Tez: Raporlaştırmanın Estetiği	325
Görsel Araştırma Yöntemleri ve Etik.....	329
Görsel Etik.....	329
Araştırmacı Görsel İçerik Kontrol Listesi	333
Görsel İçeriklerin Kullanılmasında Katılımcı Rolü	336
Araştırmacının Görsel İmaj ve İçeriklerin Kullanımında	
Uygulaması Gereken Etik Yöntem ve Teknikler	336
Görsel İçerikli Dijital Veriler ve Dijital Verilerin Etik Kullanımı	337
Görsel ve Dijital İçerikler İçin İzin Formu Oluşturma.....	340
Araştırmaların Raporlaştırılmasında Görsel İçeriklere	
Atıfta Bulunmak	342
Araştırma Raporlaştırma Aşamasında Kullanılan Sanat	
Eserleri İçin Kaynakça Gösterimi	343
Katılımcılar Tarafından Üretilen Sanat Çalışmaları İçin	
Kaynakça Gösterimi	343
Bir Sanatçıya Ait Olan Sanat Çalışmaları İçin Kaynakça Gösterimi	343
Sanat Çalışmasına İlişkin Görsel Kaynakça Gösterimi.....	344
Araştırma Raporlaştırma Aşamasında Kullanılan Görsel İçerikler	
İçin Atıf Gösterimi	345
Filmlere Atıfta Bulunmak	346
Youtube Atıfları	346
Podcast Atıfları.....	347
Müzik ya da Ses Kayıtları Atıfları	347
Yazarlar Hakkında.....	349
Kaynakça.....	357
Resim Dizini.....	381
Şekil Dizini.....	385
Tablo Dizini.....	386

GİRİŞ

1. GÖRSEL ARAŞTIRMA YÖNTEMLERİ

Prof. Dr. Suzan Duygu BEDİR ERİŞTİ

Anadolu Üniversitesi

Görsel araştırma yöntemleri, araştırma sürecinde olağan bir araştırma bakış açısını daha eleştirel ve derinlemesine bir anlayış ile yapılandırmayı olanaklı hale getirir. Çünkü görsel araştırma yöntemleri, araştırmacıya araştırma sürecini, katılımcıları ve sürecin bileşenlerini ilişkilendirmede farklılıkları yakalama şansı sunar. Görsel araştırma yaklaşımlarında amaç, estetik kaygıyı araştırma sürecine bir takım bileşenler çerçevesinde entegre etmektir. Görsel araştırma yöntemlerinin araştırma sürecine dahil edilmesi ile birlikte bilimsel veriler, sanatsal verilerle etkileşimli olarak incelenmeye başlanmıştır (Barone & Eisner, 2006; Denzin & Lincoln, 2005; Cole & Knowles, 2001). Görsel araştırma yöntemleri, araştırma bileşenlerinin kuramsal çerçeveden yapılanarak kavramsal bir yapıyı ortaya koymasına ilişkin olarak işe koşulabilecek tüm görsel, görsel-işitsel, performans dayalı ya da etkileşimli sanatsal uygulamaları içermektedir (Cahnmann, Taylor ve Siegesmund, 2008). Görsel araştırma yöntemleri ile birlikte bilimsel araştırmalarda, sanat ve araştırmayı ilişkilendiren bir yaklaşımla araştırmacıların ve araştırma katılımcılarının çeşitli durumlara ilişkin algıları ve bakış açıları, yine kendi izlenimlerinden yola çıkarak ortaya konulmaya çalışılmaktadır (Denzin & Lincoln, 2005; Eisner, 2002). Bu durum ise daha etkileşimli bir araştırma sürecinin tasarlanmasına olanak tanır.

Görsel araştırma yöntemleri süreci, araştırmacıya farkına varılmamış bir gerçekliği sunar. Bu gerçeklik, araştırmacının ve katılımcıların doğası çerçevesindeki simgesel ve imaja dayalı anlamlar yoluyla incelenen görsel gerçekliktir. Görsel

gerçeklik veri elde etmeyi, toplamayı, analiz etmeyi ve açıklamayı sağlamanın yanı sıra veri oluşturmak için bir araç olarak da işe koşulabilir. Görsellik ya da görsel bakış açısı araştırma sürecine yeni, var olandan daha farklı boyutlar eklemektedir (Finley, 2005). Görsel araştırma yöntemlerine dayalı yaklaşımların araştırmacının bakış açısını, algısını ve bilgisini genişlettiği söylenebilir.

Görsel araştırma yöntemleri araştırmacı, sanat ve araştırma işbirliğine dayalı bir yaklaşım ile araştırma sürecini yorumlamayı ve araştırma problemine yanıt aramayı içermektedir. Süreçte sanat ve görsellik ile araştırma birbirini tamamlamakta, desteklemekte ve birbirlerinin yansıma alanları olan bakış açılarını araştırma sürecine kazandırmaktadır. Görsel araştırma yöntemleri, sistematik çoklu bir yapı içerisinde uygulama temelli bir yaklaşımı benimsemekte; etkileşimli, eleştirel, doğal, bilişsel ve sanatsal uygulamaları teori ile birleştiren anlamlı deneyimler yapılandırmaktadır (Cahnmann-Taylor & Siegesmund, 2008). Bu çerçevede görsel araştırma yöntemleri ve araştırma arasındaki etkileşim araştırma sürecine sıra dışı bir bakış açısını olanaklı kılar. Görsel araştırma yöntemleri odaklı bir alan yazın son dönemde dikkat çekmektedir (Cahnmann-Taylor & Siegesmund, 2008; Leavy, 2009; Springgay, Irwin, et al, 2008; Sullivan, 2010; Barone & Eisner, 2012). Bu araştırmaların odaklandığı temel nokta eğitimcilerin, sosyal bilimcilerin ve sanatçıların görsel araştırma yöntemleri ile tanışmaları ve araştırma sürecinde işe koşmalarının son derece özgün çalışmalara zemin hazırlamakta olduğudur.

Görsel araştırma yöntemleri sürecinde belirsizliği tanımlama, anlamsal ve kavramsal bir dil oluşturma, ilişkisel ve eleştirel yansıtımlar ortaya koyma, empati geliştirme, araştırmacının kişisel yaklaşımlarını araştırma sürecine kazanım olarak dahil etme, estetik duyarlılıkları hem araştırmacı hem de katılımcılar adına sorgulama, daha içselleştirilmiş bir anlamlandırma oluşturmak amacıyla işe koşma ve gerçeğin de ötesinde bir gerçekliği somutlaştırma aşamaları yer almaktadır (Cahnmann-Taylor & Siegesmund, 2008). Görsel araştırma yöntemleri gözlemleme, kaydetme, tanımlama, gerçekliği ortaya koyma, derin anlamlar geliştirme olanağını araştırmacılara sunmanın yanında bu olanakları ilişkilendirmeye, organize etmeye ve yeniden yapılandırmaya yönelik bir yeterlilik de kazandırmaktadır. Ayrıca araştırmacıların araştırma problemi çerçevesinde var olan durumu ortaya koymasının yanı sıra daha derinleştirilmiş ve geliştirilmiş bir anlayış ile problemi yorumlamasını ve daha nitelikli bir araştırma süreci tasarlanmasını sağlar. Araştırma sürecinde önemli olan araştırmacının neyi ne şekilde elde edeceğini, bilgiyi nasıl yapılandıracağını ve ne tür olasılıkları ortaya çıkaracağını bilmesidir.

Araştırma sürecinde Görsel araştırma yöntemlerini dokümantasyon amaçlı, veri elde etme amaçlı, araştırmacının kendisi olarak, araştırmacının kendi kişisel analizini ortaya koymasına dayalı ya da araştırma sonucunun yorumlanması ama-